

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

297

Rola podmiotów sektora publicznego, gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w kreowaniu i wspieraniu zrównoważonego rozwoju

Redaktorzy naukowi

Jacek Adamek

Teresa Orzeszko

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-334-2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Bartosz Bartniczak: Pomoc publiczna jako instrument wspierający ochronę środowiska w Polsce.....	13
Szymon Bryndziak: Wybrane preferencyjne rozwiązania w podatku dochodowym od osób fizycznych a nierówności społeczne.....	23
Dorota Burzyńska: Bariery implementacji koncepcji budżetu zadaniowego w jednostkach samorządu terytorialnego.....	32
Anna Doś: Analiza skłonności mieszkańców województwa śląskiego do ponoszenia kosztów ograniczenia zużycia zasobów naturalnych.....	41
Justyna Dyduch: Wpływ przychodów ze sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii na sytuację finansową wybranych przedsiębiorstw	51
Krzysztof Dziadek: Rola ewaluacji w dystrybucji środków pomocowych z Unii Europejskiej.....	62
Aleksandra Ferens: Rachunkowość jako system pomiaru dokonań jednostki gospodarczej w środowisku przyrodniczym.....	72
Joanna Florek, Dorota Czerwińska-Kayzer: Zróżnicowanie kosztów pracy w Polsce i krajach Unii Europejskiej w warunkach zrównoważonego rozwoju.....	83
Katarzyna Goldman: Analiza płynności finansowej z uwzględnieniem strategii dochód–ryzyko.....	92
Wojciech Hasik: Wartość godziwa w kontekście zrównoważonego rozwoju.	102
Beata Iwasieczko: Ład korporacyjny w warunkach zrównoważonego wzrostu a rachunkowość.....	109
Wiesław Janik: Polityka klimatyczna UE jako czynnik kosztotwórczy produkcji energii elektrycznej	118
Angelika Kaczmarczyk: Mała przedsiębiorczość a jednostki samorządu terytorialnego	127
Anna Katola: Rola samorządu terytorialnego w zrównoważonym rozwoju obszarów wiejskich.....	136
Dariusz Kielczewski: Zielone zamówienia publiczne jako przejaw działań finansowych sektora publicznego na rzecz zrównoważonego rozwoju	147
Anna Kobialka, Elżbieta Kołodziej: Wpływ polityki podatkowej gmin na rozwój regionu na przykładzie województwa lubelskiego.....	156
Joanna Koczar: Społeczna odpowiedzialność biznesu a rosyjskie społeczeństwo	166

Bożena Kolosowska, Agnieszka Huterska: Wpływ działań społecznie odpowiedzialnych na redukcję kosztów operacyjnych na przykładzie wybranych spółek giełdowych należących do RESPECT Index	176
Dariusz Kotarski: Zrównoważony rozwój uzdrowiska a realizacja funkcji zaspokajania potrzeb zdrowotnych	186
Barbara Kryk: Analiza kosztów i korzyści w ocenie efektywności ekologicznej i społecznej.....	195
Alina Kulczyk-Dynowska: Inwestycje infrastrukturalne Karkonoskiego Parku Narodowego a zrównoważony rozwój obszaru.....	205
Agnieszka Lorek: Finansowanie gospodarki odpadami komunalnymi	215
Dorota Michalak: Zarządzanie ryzykiem pogodowym w przedsiębiorstwach regionu łódzkiego na przykładzie branży budowlanej. Analiza dostępnych instrumentów zabezpieczających.....	224
Monika Myszowska: Nierówności społeczne a ulgi w polskim systemie podatkowym – przykład ulgi na wychowanie dzieci w podatku dochodowym od osób fizycznych	234
Marek Ossowski: Idea ośrodków odpowiedzialności a społeczna odpowiedzialność podmiotów gospodarczych.....	243
Katarzyna Piotrowska: Innowacje a rachunkowość.....	254
Marta Postuła: Korekta fiskalna narzędziem utrzymywania finansów publicznych w równowadze.....	263
Michał Ptak: Metody internalizacji kosztów zewnętrznych związanych z emisją gazów cieplarnianych.....	273
Paulina Sławińska: Wpływ ulg podatkowych na pogłębienie nierówności społecznych w Polsce	282
Ewa Spigarska: Świadomość społeczna mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami na przykładzie wspólnot mieszkaniowych.....	290
Katarzyna Strzała-Osuch, Olexandr Petushyn'sky: Społeczno-ekonomiczno-środowiskowe koszty i korzyści wydobywania gazu łupkowego w Polsce na tle doświadczeń amerykańskich	300
Piotr Szczypa: Strategiczna karta wyników jako narzędzie rachunkowości społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa – aspekty proekologiczne.....	310
Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman: Pojęcia zrównoważonego rozwoju i równoważenia rozwoju dla potrzeb finansowania przez jednostki samorządu terytorialnego województwa łódzkiego	319
Damian Walczak: Środki z UE w gospodarstwach rolnych jako element strategii zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w Polsce	328
Joanna Wieczorek: Rachunek kosztów działań usług medycznych jako podstawa wyboru efektywnych kontraktów.....	337
Stanisław Wieteska: Realizacja idei zrównoważonego rozwoju w zakresie gospodarki odpadami w Polsce w latach 2000-2011	347

Jolanta Wiśniewska: Badanie sprawozdań finansowych małych i średnich przedsiębiorstw	358
Izabela Witzak: Znaczenie strategii zarządzania kapitałem obrotowym firmy	368
Wojciech Zbaraszewski: Finansowanie obszarów chronionych w Federacji Rosyjskiej	378
Dagmara K. Zuzek: Teoria a praktyka wobec koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce.....	387

Summaries

Bartosz Bartniczak: State aid as an instrument supporting environmental protection in Poland	22
Szymon Bryndziak: Selected tax expenditures in personal income tax in the context of social inequalities	31
Dorota Burzyńska: Barriers of implementing the concept of performance budget in local government units	40
Anna Doś: Analysis of Silesia inhabitants propensity to bear the costs of limiting natural resources exploitation.....	50
Justyna Dyduch: Influence of revenues from sales of energy certificates on the financial situation of selected enterprises.....	61
Krzysztof Dziadek: The role of evaluation in the distribution of EU funds... ..	71
Aleksandra Ferens: Accounting as a system for measuring achievements of business entity in natural environment.....	82
Joanna Florek, Dorota Czerwińska-Kayzer: The diversification of labour costs in Poland and the European Union in the conditions of sustainable development.....	91
Katarzyna Goldman: Financial liquidity analysis including risk-return strategy	101
Wojciech Hasik: Fair value in the context of sustainable development	108
Beata Iwasieczko: Corporate governance in terms of sustainable growth and accounting.....	117
Wiesław Janik: Climate policy of the European Union as a cost-generating factor in electricity production	126
Angelika Kaczmarczyk: Small enterprises and local government	135
Anna Katola: The role of local government in the sustainable development of rural areas	146
Dariusz Kielczewski: Green public procurement as a manifestation of financial activities of public sector for sustainable development.....	155
Anna Kobiółka, Elżbieta Kołodziej: Impact of communes fiscal policy on regional development basing upon Lublin Voivodeship.....	165

Joanna Koczar: Corporate social responsibility versus Russian society.....	175
Bożena Kołosowska, Agnieszka Huterska: The influence of socially responsible actions on reduction of operational costs performed by selected public limited companies listed on the RESPECT Index	185
Dariusz Kotarski: Sustainable development of spas and a function of meeting health needs	194
Barbara Kryk: Cost-Benefit Analysis in the assessment of the environmental and social effectiveness	204
Alina Kulczyk-Dynowska: Infrastructural investments of the Karkonosze National Park vs. sustainable development of the area.....	214
Agnieszka Lorek: Financing of municipal waste system	223
Dorota Michalak: Weather risk management in companies in Łódź region as an example of the construction industry. An analysis of available hedging instruments	232
Monika Myszkowska: Social inequalities and the reliefs in the Polish tax system – example of child-rearing allowance in personal income tax.....	242
Marek Ossowski: Idea of responsibility centers vs. corporate social responsibility	253
Katarzyna Piotrowska: Innovation and accounting	262
Marta Postuła: Fiscal adjustment as a tool for public finance balance maintenance.....	272
Michał Ptak: Measures for internalizing external costs of greenhouse gas emissions.....	281
Paulina Sławińska: Impact of tax reliefs on deepening of social inequalities in Poland	289
Ewa Spigarska: The citizens' public awareness of waste management on the example of housing associations.....	299
Katarzyna Strzala-Osuch, Olexandr Petushyns'ky: Socio-economic and environmental costs and benefits of shale gas extraction in the context of American experience.....	308
Piotr Szczypa: Balanced Scorecard as a corporate social responsibility accountancy tool – proecological aspects.....	318
Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman: The concepts of sustainable development and balancing of development for financing needs by local authorities of Łódź Voivodeship.....	327
Damian Walczak: European Union funds in farms as an important element of sustainable development of rural areas in Poland	336
Joanna Wiczorek: Activity-Based Costing of medical services as a basis for choosing of effective medical contracts	346
Stanisław Wieteska: The implementation of sustainable development in the area of waste management in Poland in the years 2000-2011	357

Jolanta Wiśniewska: Research of small and medium enterprises financial reports	367
Izabela Witzak: The role of working capital policy management	377
Wojciech Zbaraszewski: Financing protected areas in Russia.....	386
Dagmara K. Zuzek: Theory and practice towards Corporate Social Responsibility of small and medium enterprises	395

Bożena Kołosowska, Agnieszka Huterska

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

WPŁYW DZIAŁAŃ SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNYCH NA REDUKCJĘ KOSZTÓW OPERACYJNYCH NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH SPÓLEK GIEŁDOWYCH NALEŻĄCYCH DO RESPECT INDEX

Streszczenie: Artykuł zawiera praktyczne aspekty wdrażania idei społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. Zwraca się w nim uwagę, iż w konkurencyjnym otoczeniu przedsiębiorstwa powinny podejmować działania, które jednocześnie będą poprawiać ich opłacalność, polepszać wizerunek na rynku, a także poprawiać stan środowiska naturalnego. Przeprowadzona w opracowaniu ocena raportów społecznych i sprawozdań finansowych spółek należących do RESPECT Index pokazała, że CSR (Corporate Social Responsibility) właściwie włączony do strategii biznesowej może stanowić konkretną pomoc w obniżaniu ponoszonych kosztów operacyjnych przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnego wpływu prowadzonej działalności na stan środowiska. W ten sposób zwrócono uwagę, iż ekologia i poszanowanie środowiska naturalnego nabiera praktycznego znaczenia w codziennym funkcjonowaniu firm. Z przeprowadzonych badań wynika, że działania proekologiczne podejmowane przez przedsiębiorstwa w ramach idei CSR przynoszą korzyści podejmującej je firmie, np. w postaci oszczędności surowców, wody czy też energii elektrycznej, zmniejszenia zużycia papieru, skutkując obniżeniem kosztów operacyjnych, przy jednoczesnej poprawie zewnętrznego wizerunku firmy.

Słowa kluczowe: działania społecznie odpowiedzialne, spółki giełdowe, indeks RESPECT.

1. Wstęp

Coraz częściej we współczesnej gospodarce obserwuje się wzrost znaczenia koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu (*Corporate Social Responsibility*). Staje się ważne, aby odpowiedzialne firmy, działając w społeczeństwie, które kieruje się określonymi normami obyczajowymi, etycznymi oraz prawnymi, musiały liczyć się z opinią interesariuszy, by świadomie i w sposób efektywny kształtować wzajemne relacje. Z jednej strony, podejmowanie działań społecznych dotyczy realizacji długoterminowych celów, wyrażających się przede wszystkim wzrostem wartości przedsiębiorstwa. Z drugiej strony, działania te ściśle wiążą się z prowadzoną dzia-

łałnością operacyjną i z działaniami wychodzącymi na zewnątrz w postaci przedsięwzięć filantropijnych, wsparcia organizacji lokalnych czy też wolontariatu pracowniczego. Społeczna odpowiedzialność oznacza nie tylko przestrzeganie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, ale przede wszystkim zaangażowanie społeczne, dobrowolną inwestycję w kapitał społeczny, ochronę środowiska, ochronę praw człowieka, ład organizacyjny, relacje z otoczeniem przedsiębiorstwa.

2. RESPECT Index

Idea społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw coraz szerzej upowszechnia się wśród polskich podmiotów gospodarczych. Dla nadania jej większej rangi powstał na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie pierwszy w Europie Środkowo-Wschodniej indeks spółek odpowiedzialnych – RESPECT Index. Główną ideą jego powstania było wyodrębnienie spółek, które są zarządzane w sposób odpowiedzialny, zrównoważony, charakteryzują się odpowiednią jakością raportowania, wysokim poziomem relacji inwestorskich oraz ładem informacyjnym [Respect Index, http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/opis_projektu...].

Celem artykułu jest ocena podjętych przez wybrane spółki, należące do RESPECT Index działań społecznie odpowiedzialnych oraz wpływu, jaki wywierają one na obniżenie poziomu kosztów operacyjnych. W oparciu o raporty zrównoważonego rozwoju publikowane przez spółki notowane na giełdzie należące do RESPECT Index dokonana zostanie analiza skutków podjętych działań społecznie odpowiedzialnych, wpływających nie tylko na poprawę wizerunku firmy czy pozytywnego oddziaływania na środowisko, ale również na wysokość kosztów operacyjnych.

Na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie od 19 listopada 2009 r. rozpoczęto obliczanie indeksu spółek odpowiedzialnych, czyli RESPECT Index (*Responsibility, Ecology, Sustainability, Participation, Environment, Community, Transparency*)¹. W jego skład wchodziły firmy odpowiedzialne społecznie notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, z wyłączeniem spółek z rynku NewConnect, spółek zagranicznych i będących w dual listingu². Za datę bazową indeksu przyjęto 31 grudnia 2009 roku. „Pierwsza wartość indeksu RESPECT wynosiła 1000 pkt RESPECT jest indeksem dochodowym i przy jego obliczaniu uwzględnia się zarówno ceny zawartych w nim akcji, jak i dochody z dywidend i praw poboru”³. Co pół roku następuje aktualizacja listy spółek wchodzących w skład indeksu. Publikacja składu indeksu rozpoczyna się 1 lutego oraz 1 sierpnia każdego roku, z wyjątkiem pierwszej publikacji składu indeksu (19 listopada 2009 r.).

¹ http://www.gpw.pl/opisy_indeksow?isin=PL9999999540&ph_tresc_glowna_start=show (dostęp: 05.04.2013).

² http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/opis_projektu (dostęp: 5.04.2013).

³ http://www.gpw.pl/opisy_indeksow?isin=PL9999999540&ph_tresc_glowna_start=show (dostęp: 05.04.2013).

Proces klasyfikacji spółek obejmuje trzy etapy⁴:

Etap I pozwala wyznaczyć spółki o najwyższej płynności, czyli te, które znajdują się w portfelach indeksów: WIG20, mWIG40, sWIG80.

Etap II to ocena działań spółek odnoszących się do ładu korporacyjnego (*Corporate Governance*), ładu informacyjnego i współpracy z inwestorami. Ocena ta dokonywana jest przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie we współpracy ze Stowarzyszeniem Emitentów Giełdowych, na podstawie ogólnodostępnych, publikowanych przez spółki raportów oraz stron internetowych.

Etap III polega na ocenie dojrzałości spółek w obszarze CSR, dokonywanej na podstawie ankiet wypełnianych przez spółki, które następnie są weryfikowane przez partnera projektu, czyli firmę Deloitte. Wyniki III etapu stanowią podstawę do wyłonienia spółek – uczestników indeksu RESPECT.

Oceniane są cztery obszary funkcjonowania przedsiębiorstw⁵:

1. Strategia i zarządzanie organizacją, a w tym: polityka, raportowanie i zarządzanie obszarem CSR, zarządzanie organizacją, kultura etyczna, wymagania wobec dostawców i kontrahentów, dialog z interesariuszami.

2. Czynniki środowiskowe: zarządzanie środowiskowe, ograniczenie zużycia materiałów i surowców, ograniczenie zużycia energii i wody, gospodarowanie odpadami, kary nakładane w tym zakresie.

3. Polityka pracownicza i relacje z pracownikami: polityka personalna, oceny pracownicze, badanie nastrojów pracowniczych, wypadki przy pracy i absencja chorobowa, działania adresowane do pracowników, kary nakładane w tym zakresie.

4. Rynek i klienci: reklamacje, skargi i wnioski, ochrona danych osobowych, projektowanie produktów a bezpieczeństwo użytkowników/środowiska naturalnego, etyka reklamy, kary nakładane w tym zakresie.

W tab. 1 został przedstawiony skład omawianego indeksu w poszczególnych edycjach. Spółki wchodzące w skład RESPECT Index w danej edycji zostały zaznaczone symbolem „x”.

Tabela 1. Spółki należące do RESPECT Index

Spółka	19.11.2009 I edycja 16 spółek	01.02. 2010 II edycja 16 spółek	01.08. 2011 III edycja 22 spółki	01.02. 2012 IV edycja 23 spółki	01.08. 2012 V edycja 20 spółek	01.02. 2013 VI edycja 20 spółek
1	2	3	4	5	6	7
Aparator SA	x	-	x	x	x	x
Bank BPH SA	x	-		x	x	x
Bank Handlowy w Warszawie SA	-	x	x	x	x	x
Barlinek SA	x	x	x	-	-	
Bank Millennium SA	-	x	x	x	x	x
Budimex SA	-	x	x	x	x	x

⁴ Respect Index, http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/opis_projektu (dostęp: 09.04.2013).

⁵ Tamże.

1	2	3	4	5	6	7
BRE Bank SA	-	x	x	-	-	-
Bank Zachodni WBK SA	-	x ¹⁾	-	-	-	-
Ciech SA	x	-	-	x	-	-
Citi Handlowy	x	-	-	-	-	-
DM IDMSA	-	-	x	x		
Elektrobudowa SA	x	x	x	x	x	x
Fabryka Farb i Lakierów Śnieżka SA	-	-	x	-	-	-
Elektrobudowa SA	x	x	x	x	x	x
GRUPA ŻYWIEC SA	x	-	-	-	-	-
ING Bank Śląski SA	x	x	x	x	x	x
Jastrzębska Spółka Węglowa SA	-	-	-	-	x	x
KGHM Polska Miedź SA	x	x	x	x	x	x
Kredyt Bank SA	-	-	x	x	x	- ²⁾
Lubelski Węgiel „Bogdanka” SA	-	x	x	x	x	x
Mondi Świecie SA	x	x	x	x	-	-
Netia SA	-	-	x	x	x	x
PBG SA	-	-	x	x	-	-
Pelion SA	-	-	-	-	-	x
Polska Grupa Energetyczna SA	-	-	x	x	x	x
Polski Koncern Naftowy ORLEN SA	x	x	x	x	x	x
Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA	x	x	x	x	x	x
Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	-	-	-	x	x	x
Orange Polska (dawniej Telekomunikacja Polska SA)	x	x	x	x	x	x
Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach SA	x	x	x	x	x	x
Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich KOGENERACJA SA	-	-	-	x	x	x
Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” SA	x	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie: RESPECT Index – publikacja pierwszego indeksu spółek odpowiedzialnych społecznie 19.11.2009; Nowy skład RESPECT Indeksu – relacja wideo z konferencji, 25.01.2011; RESPECT Index bez BZWBK, 05.04.2011; Już 22 spółki notowane w Indeksie Respect – Komunikat Prasowy GPW, 14.07.2011; Już 23 spółki notowane w warszawskim indeksie spółek odpowiedzialnych RESPECT, 31.01.2012; 20 spółek w warszawskim indeksie spółek odpowiedzialnych RESPECT Index, 31.07.2012; GPW ogłasza wyniki 6. edycji projektu RESPECT Index – do składu indeksu dołącza Pelion, 24.01.2013, <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> (dostęp: 05.04.2013).

Tabela 1 pokazuje, że spółki należące do branży bankowej, przemysłu paliwowego i budownictwa wiodą prym wśród spółek znajdujących się na GPW w Warszawie, cenionych za prezentowanie swoich poczynań we wdrażaniu i stosowaniu idei społecznie odpowiedzialnego biznesu. Można zaobserwować, iż jedynie siedem spółek należało do indeksu RESPECT w każdej z jego sześciu edycji. Były to spółki: Elektrobudowa SA, ING Bank Śląski SA, KGHM Polska Miedź SA, Polski Koncern Naftowy ORLEN SA, Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA, Orange Polska (dawniej Telekomunikacja Polska SA), Zakłady Azotowe w Tarnowie – Mościcach SA. Zaledwie przez jeden rok notowane były – z różnych przyczyn – następujące spółki: Bank Zachodni WBK SA, CitiBank Handlowy, Fabryka Farb i Lakierów Śnieżka SA, Pelion SA, Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” SA. Te zmiany pokazują, jak trudno jest nie tylko znaleźć się, ale i utrzymać w grupie spółek społecznie odpowiedzialnych.

3. Przykłady działań społecznej odpowiedzialności biznesu z zakresu ochrony środowiska

Działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu wprowadzone w firmach mogą ograniczyć negatywny wpływ biznesu na środowisko naturalne. W artykule wskazano, iż podjęte programy, obok pozytywnego oddziaływania na środowisko naturalne przez zmniejszenie zużycia papieru, wody czy energii elektrycznej, mogą także powodować obniżenie kosztów operacyjnych w firmie. Pierwsze zaprezentowane przykłady pokazują, jak wprowadzenie e-faktur w miejsce faktur papierowych pozwala zmniejszyć koszty działalności przedsiębiorstwa.

Jako przykład można podać Orange Polska SA (dawniej Telekomunikacja Polska SA), która pod patronatem Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, wraz z takimi firmami, jak Netia SA, ING, Radio Zet, Krajowa Izba Rozliczeniowa, T-Mobile, UPC, InPost Finanse, Mobilne Płatności, Plus, Cyfrowy Polsat, stworzyła Koalicję na rzecz e-faktury. Jej celem jest promowanie e-faktury wśród klientów indywidualnych i biznesowych⁶. Z Raportu społecznej odpowiedzialności Grupy TP za lata 2007-2010 wynika, że zastąpienie 1,8 mln faktur tradycyjnych fakturami elektronicznymi przyniosło firmie oszczędności związane z zakupem 21,6 mln kopert i karetek papieru rocznie ważących co najmniej 216 ton. Nie tylko wiąże się to ze zmniejszeniem kosztów operacyjnych o kwotę odpowiadającą zakupowi takiej liczby kopert i papieru, ale także skutkuje zmniejszeniem o 2448 liczby wyciętych drzew⁷. Zastosowanie e-faktur oraz rozpowszechnienie

⁶ Raport społecznej odpowiedzialności Orange Polska 2011, s. 45, http://www.raportyspoleczne.pl/raporty.php?action2=szukaj&tytul=&edycja_id=0&organizacja_id=32&branża_id=0, (dostęp: 05.04.2013).

⁷ Raport społecznej odpowiedzialności Grupy TP 2007-2010, s. 59, http://www.raportyspoleczne.pl/raporty.php?action2=szukaj&tytul=&edycja_id=0&organizacja_id=32&branża_id=0, (dostęp: 05.04.2013).

wewnętrznego elektronicznego obiegu dokumentów spowodowało zmniejszenie zużycia wewnętrznego i zewnętrznego papieru z 2,5 tys. ton w 2010 r. do 1,9 tys. ton w 2011 roku. Działania w TP SA przyczyniły się do spadku zużycia papieru w roku 2011 o 28% i o 36% w PTK Centertel w stosunku do 2010 roku⁸.

Pozytywny wpływ na środowisko i odpowiadające mu zmniejszenie kosztów operacyjnych w firmie wynika także z mniejszego zużycia energii. I tak wyłączenie komputerów biurowych poza godzinami pracy dało firmie ok. 1 mln zł rocznie oszczędności z tytułu zużycia energii. Optymalizacja parametrów klimatycznych w serwerowniach przyniosła oszczędności ok. 1 mln zł rocznie, renegecja umów z dostawcą energii jako następstwo zmniejszenia konsumpcji energii w Centrum Przetwarzania Danych Grupy TP umożliwiła zaoszczędzenie ok. 450 tys. zł rocznie. Konsumpcja energii w Centrum Przetwarzania Danych Grupy TP po uwolnieniu niewykorzystywanej infrastruktury informatycznej zaowocowała oszczędnościami na kwotę ok. 300 tys. zł rocznie⁹.

Do zastępowania tradycyjnych, papierowych faktur przez e-faktury są zachęcani również klienci Netii SA, kolejnej spółki znajdującej się w indeksie RESPECT. Z informacji zamieszczonych w Raporcie Zrównoważonego Rozwoju tej firmy za rok 2011 wynika, że z elektronicznego obrazu faktury korzysta 25% wszystkich klientów Netii SA¹⁰.

Działania społecznie odpowiedzialne, mające korzystny wpływ nie tylko na środowisko, ale także na zmniejszenie kosztów operacyjnych, są podejmowane w kolejnej spółce z indeksu RESPECT, w Banku Millenium SA. Informacje o tym, jak działania związane z racjonalną gospodarką materiałami, monitorowaniem zużycia wody, energii i paliw oraz wprowadzaniem prośrodowiskowych rozwiązań w działalności operacyjnej mogą wpływać na zmniejszenie lub ograniczenie kosztów operacyjnych, możemy znaleźć w publikowanym od 2006 r. przez Bank Millennium corocznym raporcie „Odpowiedzialny Biznes”. Do tego typu społecznie odpowiedzialnych działań należy skanowanie i wprowadzanie do obiegu elektronicznych obrazów dokumentów, wprowadzenie w 2008 r. wynajmu urządzeń wielofunkcyjnych oraz utworzenie tzw. print room’ów – zmniejszenie wewnętrznego zużycia papierów i tonerów, od 2009 r. propagowane wśród klientów wyciągów *on line* w Millenet¹¹, można także zwrócić uwagę na inne działanie – zamawianie przez jednostki organizacyjne Banku butelkowanej wody mineralnej – redukujące

⁸ Raport społecznej odpowiedzialności Orange Polska 2011, s. 47, http://www.raportyspoleczne.pl/raporty.php?action2=szukaj&tytul=&edycja_id=0&organizacja_id=32&branza_id=0, (dostęp: 05.04.2013).

⁹ Raport społecznej odpowiedzialności Grupy TP 2007-2010, s.68, http://www.raportyspoleczne.pl/raporty.php?action2=szukaj&tytul=&edycja_id=0&organizacja_id=32&branza_id=0, (dostęp: 05.04.2013).

¹⁰ Raport Zrównoważonego Rozwoju 2011 Netia SA, s. 18, <http://media.netia.pl/presskit?file=408085>, (dostęp: 05.04.2013).

¹¹ Raport Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes 2008”, s. 66, <http://www.bankmillennium.pl/pl/o-banku/csr/Publikacje/> (dostęp: 05.04.2013).

zużycie opakowań plastikowych¹². Efekty podjętych działań, polegające na zmniejszeniu zużycia materiałów biurowych, zostały zaprezentowane w tab. 2.

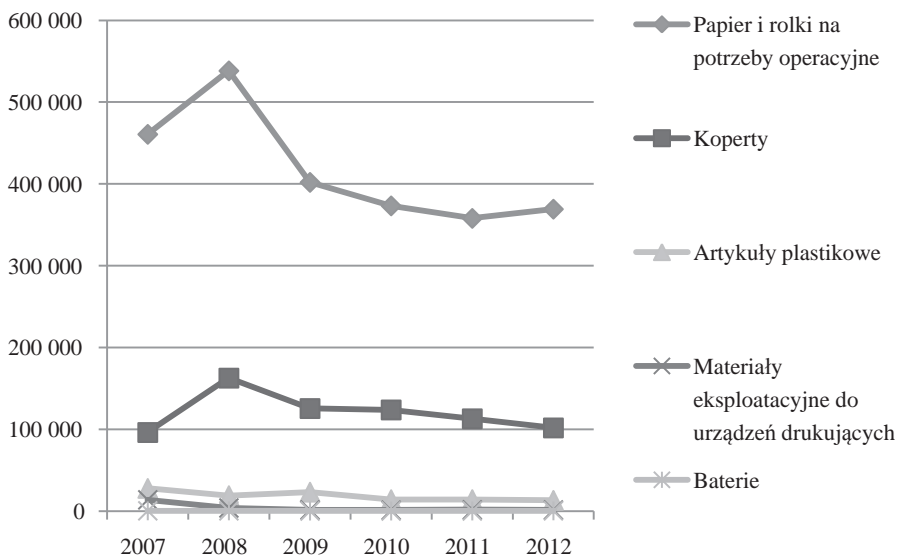
Tabela 2. Zużycie materiałów biurowych w Banku Millenium (w kg)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Papier i rolki na potrzeby operacyjne	460 770	538 370	402 040	373 325	358 037	369 307*
Koperty	96 312	162 772	125 583	123 873	113 042	101 924
Artykuły plastikowe**	28 013	19 127	23 407	14 271	14 316	13 421
Materiały eksploatacyjne do urządzeń drukujących	14 025	4 056	1 732	1 479	1 846	1 708
Baterie	584	568	337	364	387	541

* Poprzez wdrożenie działań umożliwiających redukcję zużycia papieru pomimo przyrostu w 2012 roku liczby klientów o ok. 5% w stosunku do roku poprzedniego tendencja zużycia papieru na potrzeby operacyjne pozostała na porównywalnym do roku 2011¹³.

** Artykuły wykorzystywane dla spotkań, szkoleń oraz do bieżącej działalności jednostek Banku¹⁴.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Banku Millenium SA „Odpowiedzialny biznes”.

Rys. 1. Zużycie zakupionych materiałów biurowych w Banku Millenium (w kg)

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes”, <http://www.bankmillenium.pl/pl/o-banku/csr/Publikacje/> (dostęp: 05.04.2013), <http://raportroczny.bankmillenium.pl/2012/pl/raport-csr> (dostęp: 05.04.2013).

¹² Tamże, s. 76.

¹³ Raport Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes 2012”, s. 79, <http://raportroczny.bankmillenium.pl/2012/pl/raport-csr> (dostęp: 05.04.2013).

¹⁴ Raport Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes 2007”, s. 44, <http://www.bankmillenium.pl/pl/o-banku/csr/Publikacje/> (dostęp: 05.04.2013).

W Banku Millenium podjęto także czynności mające na celu zmniejszenie zużycia energii. W 2009 r. dokonano wymiany urządzeń klimatyzacyjnych w 130 oddziałach na urządzenia posiadające automatykę dopasowującą ich działanie do panujących warunków. Wprowadzono zegarowe sterowanie oświetleniem reklam zewnętrznych, zastosowano w nowo budowanych oddziałach oświetlenia LED w reklamach zewnętrznych oraz wprowadzono zalecenia w zakresie racjonalnego gospodarowania zużyciem energii, głównie w zakresie pracy urządzeń grzewczych i klimatyzacyjnych. Zmodernizowano także kotłownię gazową, czego efektem były oszczędności w zużyciu gazu. W 2009 r. zużyto 234 370 m³ gazu wobec 331 831 m³ gazu w roku poprzednim¹⁵.

Opisywane działania racjonalizujące zużycie materiałów biurowych w Banku Millenium SA ukazują graficznie rys. 1.

4. Podsumowanie

Zaprezentowane w artykule przykłady programów oszczędnościowych, podejmowanych inwestycji proekologicznych pokazały, że działania takie są prowadzone, chociaż w wielu przypadkach można się spodziewać korzyści dopiero po upływie pewnego czasu od ich wprowadzenia. Jednocześnie wskazano, iż wdrażanie tych działań przynosi korzyści spółkom w postaci obniżenia bieżących kosztów operacyjnych, ale zapewne są one zwykle małe w porównaniu z poziomem wszystkich kosztów, które są ponoszone. Należy przy tym zauważyć, iż przeprowadzenie analiz było w pewnym stopniu utrudnione, gdyż jednoznaczne wyodrębnienie kosztów, które uległy zmianie na skutek wdrożenia działań zgodnych z ideą CSR było ograniczone ze względu na to, że na poziom kosztów wpływają różne czynniki, które często są ze sobą powiązane bądź też się nakładają, a samo wprowadzenie wybranej inicjatywy do przedsiębiorstwa niejednokrotnie jest związane z poniesieniem znacznych nakładów. Jednak można zaobserwować zauważalną stale rosnącą świadomość ekologiczną i społeczną przedsiębiorstw. Może to świadczyć o tym, iż zainteresowanie ideą CSR w najbliższych latach będzie się zwiększało i dotyczyło coraz szerszego kręgu przedsiębiorców.

Literatura

20 spółek w warszawskim indeksie spółek odpowiedzialnych RESPECT Index, 31.07.2012, <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> (dostęp: 05.04.2013).

GPW ogłasza wyniki 6. edycji projektu RESPECT Index – do składu indeksu dołącza Pelion, 24.01.2013, <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> (dostęp: 05.04.2013).

¹⁵ Raport Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes 2009”, s. 69, <http://www.bankmillennium.pl/o-banku/csr/Publikacje/> (dostęp: 05.04.2013).

- http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/aktualnosci&ph_main_content_start=show&ph_main_content_cmn_id=1063 (dostęp: 05.04.2013).
- Już 22 spółki notowane w Indeksie Respect – Komunikat Prasowy GPW, 14.07.2011, <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> (dostęp: 05.04.2013).
- Już 23 spółki notowane w warszawskim indeksie spółek odpowiedzialnych RESPECT, 31.01.2012, <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> (dostęp: 5.04.2013).
- Nowy skład RESPECT Indeksu – relacja wideo z konferencji, 25.01.2011, <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> (dostęp: 05.04.2013).
- Prspect Index, Opisy indeksów, http://www.gpw.pl/opisy_indeksow?isin=PL9999999540&ph_tresc_glowna_start=show (dostęp: 05.04.2013).
- RESPECT Index – publikacja pierwszego indeksu spółek odpowiedzialnych społecznie 19.11.2009; <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> (dostęp 05.04.2013), <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> (dostęp: 05.04.2013).
- RESPECT Index bez BZWBK, 05.04.2011, <http://www.odpowiedzialni.gpw.pl> (dostęp: 05.04.2013).
- Respect Index. Opis projektu, http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/opis_projektu (dostęp: 05.04.2013).
- Respect Index, http://www.gpw.pl/opisy_indeksow?isin=PL9999999540&ph_tresc_glowna_start=show (dostęp: 5.04.2013).
- Respect Index, http://www.odpowiedzialni.gpw.pl/opis_projektu, (09.04.2013).
- Raport społecznej odpowiedzialności Grupy TP 2007-2010, http://www.raportyspoleczne.pl/raporty.php?action2=szukaj&tytul=&edycja_id=0&organizacja_id=32&branza_id=0, (dostęp: 05.04.2013).
- Raport społecznej odpowiedzialności Orange Polska 2011, http://www.raportyspoleczne.pl/raporty.php?action2=szukaj&tytul=&edycja_id=0&organizacja_id=32&branza_id=0, (dostęp: 05.04.2013).
- Raport Zrównoważonego Rozwoju 2011 Netia SA, s. 18, <http://media.netia.pl/presskit?file=408085>, (dostęp: 05.04.2013).
- Raport Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes 2007”, <http://www.bankmillennium.pl/pl/o-banku/csr/Publikacje/>
- Raport Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes 2008”, <http://www.bankmillennium.pl/pl/o-banku/csr/Publikacje/> (dostęp: 05.04.2013).
- Raport Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes 2009”, <http://www.bankmillennium.pl/pl/o-banku/csr/Publikacje/> (dostęp: 05.04.2013).
- Raport Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes 2010”, <http://www.bankmillennium.pl/pl/o-banku/csr/Publikacje/> (dostęp: 05.04.2013).
- Raport Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes 2011”, <http://www.bankmillennium.pl/pl/o-banku/csr/Publikacje/> (dostęp: 05.04.2013).
- Raport Banku Millenium „Odpowiedzialny biznes 2012”, <http://raportrocny.bankmillennium.pl/2012/pl/raport-csr> (dostęp: 05.04.2013).

THE INFLUENCE OF SOCIALLY RESPONSIBLE ACTIONS ON REDUCTION OF OPERATIONAL COSTS PERFORMED BY SELECTED PUBLIC LIMITED COMPANIES LISTED ON THE RESPECT INDEX

Summary: The paper presents an analysis of social reports and financial statements presented by companies listed on the RESPECT Index, which shows that the CSR, when properly integrated into the business strategy, may constitute a precise solution for the reduction of costs of companies at the same time limiting the negative environmental impact. The study shows that the pro-ecological measures taken by the companies according to the values of CSR result in specific benefits such as savings of resources, water and electricity as well as reduction of paper consumption, resulting in a decrease of operational costs as well as improving their public image.

Keywords: socially responsible actions, public limited companies, RESPECT Index.